

dusdanig, niettegenstaande hier en daar eene wispelturige afwijking, van grootere overtuigende kracht dan welke bewering ook zou kunnen zijn.

* * *

Slechts één gelijkenis bestaat in het oeuvre van Gustave van de Woestijne tusschen evolutie in de uitbeelding en evolutie van het ingevend gevoel, zonder dat daarom kan worden gezegd dat beide evoluties gelijken tred houden. Dit parallelisme zou dan gaan van eene zekere benepen schroomvalligheid naar eene ruimere vrijheid. Doch, waar de formeele evolutie wijst op eene gelijkmatige voortschrijding, eene aanhoudende beweging in eene gegeven richting, toont de ideeële evolutie eene veel meer grillige lijn, die dan nog van den eenen moreelen groep tot den andere ten zeerste verschilt. Het is te zeggen dat de schilder Van de Woestijne zich als dusdanig, dat is technisch, rechtlijnig heeft ontwikkeld tusschen twee punten die zijn: primitieve minutie en monumentaal expressionisme; terwijl zijn gemoedsleven, al bleef het zich-zelf getrouw, als elk ander gemoedsleven schommelingen heeft gekend.

Die moreele groepen nu kon men wel noemen: de groep der Boeren, de Godsdienstige groep, en de groep der meer Persoonlijk-intieme Bevindingen.

De groep der Boeren. — Toen hij een paar maand te Sinte Martens Laethem had geleefd, kwam Gustave van de Woestijne al heel sterk onder den indruk van de landelijke omgeving, zooals trouwens ook met mij het geval was. Dat hoeft geenszins te verwonderen: eenerzijds was de natuur van de Leiestreek, tusschen de klare en kalme rivier en de duistere en bewogene lorkeboschjes op hunne zachte heuvelen nog ongerept, hetgeen helaas het geval niet meer is sedert juist de artiesten de Gentsche burgerij naar het dorpje loodsten, dat ze deerlijk zou gaan havenen; anderdeels waren de toenmalige kunstenaars er nog niet zoo talrijk als enkele jaren later reeds het geval zou wezen, en misschien was die eerste vestiging, de onze, wat minder luidruchtig en uitgelaten dan de tweede: de boeren verloren gauw allen argwaan, zoodat de onderlinge omgang tusschen ons en hen er door vergemakkelijkt werd. Van de Laethemsche boeren nu was Gustave van de Woestijne de eerste conterfeiter. Zijne modellen benaderde hij met de aanhankelijke liefde die hem van bij zijn vroegste jeugd eigen was, hoe soms grillen, gevolg meestal van eenige ontgoocheling, ze in ergernis deden omslaan: ik sprak u over zijne spontaanheid. Een liefde die, in deze, geenszins scherpzinnige opmerking uitsloot. Moge het ook vreemd klinken: de boeren van Gustave van de Woestijne — zij blijven hem een geliefd onderwerp, — doen minder denken aan die van Stijn Streuvels dan aan die van Cyriel Buysse. Minder ironisch dan deze laatste, maar bij aanleg een grootere fantast, weet de schilder even scherp te typeeren als de romancier, juist doordat hij, een stedeling, er feitelijk vol-